

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญเติบโตจากเมืองขยายตัวเข้าสู่พื้นที่บริเวณชานเมืองอย่างรวดเร็ว เนื่องจากพื้นที่ว่างในบริเวณเขตเมืองมีจำนวนลดน้อยลง การขยายตัวของเศรษฐกิจสังคมที่เพิ่มมากขึ้น เป็นเหตุให้พื้นที่บริเวณชานเมืองถูกรุกกล้ำเป็นจำนวนมาก ทั้งในรูปแบบของอาคารพาณิชย์กรรม ร้านค้า สนามกอล์ฟ และหมู่บ้านจัดสรร ส่งผลต่อพื้นที่บริเวณชานเมือง ซึ่งแต่เดิมเป็นพื้นที่เกษตรกรรมกลายเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม ดังนั้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนายทุนและการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองที่เริ่มขยายตัวเข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรม นายทุนจึงได้กว้านซื้อที่ดินจากชาวนาผู้เป็นเจ้าของพื้นที่โดยวิธีการหลายรูปแบบ และทำการก่อสร้างดำเนินการโดยไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่อบริเวณที่ก่อสร้างและบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้บางพื้นที่ยังมีการทิ้งที่ดินที่ครอบครองโดยนายทุนจากภายนอกให้รกร้างว่างเปล่าโดยไม่มีมีการดำเนินการใด ๆ

การขยายตัวในการใช้ที่ดินจากเมืองสู่ชานเมืองก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินพื้นที่เกษตรกรรมบริเวณชานเมืองขึ้นตามมาในหลายรูปแบบ กลุ่มผู้ลงทุนจะมีวิธีการทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องขายที่ดินทำกินของตนทำให้บริเวณชานเมือง ซึ่งในอดีตเป็นพื้นที่เกษตรกรรมได้เปลี่ยนไปสู่การใช้ที่ดินหลาย ๆ ประเภทดังที่ได้กล่าวมาโดยไม่มีมีการควบคุมอย่างเหมาะสมรวมทั้งนโยบายการพัฒนาเมืองหลักของรัฐในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมการลงทุนถือเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนมือการถือครองที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอย่างรวดเร็ว (สารล้านนา ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 กุมภาพันธ์, 2534 หน้า 14) จากนโยบายเหล่านี้ทำให้รัฐได้ขยายระบบสาธารณูปโภคไม่ว่าจะเป็นการสร้างถนน ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นต้น ไปสู่ชุมชนที่เป็นเขตติดต่อกับเมืองและมีการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวและกลุ่มนายทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินที่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม นำมาสร้างหมู่บ้านจัดสรรเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและการสร้างสนามกอล์ฟเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่งผลให้พื้นที่การเกษตรลดลงเป็นจำนวนมาก เช่น ในจังหวัดเชียงใหม่ปัจจุบันในหนึ่งปีพื้นที่ทางการเกษตรจะลดลงไม่ต่ำกว่าปีละ 100,000 ไร่ (สารล้านนา อ่างแล้ว หน้า 15) และจากการที่ความเจริญของเมืองก็บดกลืนเข้าบริเวณชานเมืองที่มีพื้นที่

เกษตรกรรมเป็นจำนวนมากหายไปเป็นหมู่บ้านจัดสรรเป็นส่วนใหญ่ และประกอบการโดยภาคเอกชน ทำให้ไม่มีการกำหนดพื้นที่ในการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม บางพื้นที่มีการทำนา ซึ่งพื้นที่นาเหล่านี้ล้อมรอบหมู่บ้านจัดสรร บางพื้นที่ก็ถูกปล่อยทิ้งรกร้างก่อให้เกิดวัชพืชและสภาพดินเสื่อมอีกทั้งยังกลายเป็นที่ทิ้งขยะของชาวบ้านในพื้นที่ไปโดยปริยาย

จากการเปลี่ยนแปลงด้านกรรมสิทธิ์ในที่ดินของเกษตรกรไปสู่กลุ่มนายทุน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินตามมา ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ทำการเกษตร นอกไปจากนั้นยังส่งผลให้พื้นที่ในบริเวณนั้นก่อให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมตามมามากมาย เช่น ระบบนิเวศเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพน้อยลง การปล่อยน้ำเสียลงโดยไม่บำบัดน้ำเสียทำให้ชาวนาไม่สามารถปลูกข้าวหรือพืชชนิดอื่น ๆ ได้ และมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเกษตรกร โดยเกษตรกรต้องผันตัวเองมาเป็นผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม ชาวบ้านและเกษตรกรที่ขายที่ดินในเวลาที่ไม่ได้เสียกันมีความต้องการในการทำงานเหมือน ๆ กัน ในขณะที่นายจ้างมีความต้องการลูกจ้างในอัตราที่จำกัดอาจทำให้เกิดภาวะการว่างงานขึ้น สำหรับผลกระทบทางสังคมย่อมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิถีชีวิตของชาวบ้านย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชาวบ้านในรูปแบบของความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในทางลบระหว่างกลุ่มชาวบ้านด้วยกันเอง หรือระหว่างกลุ่มชาวบ้านกับนายทุนและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาอยู่อาศัยและมาใช้แรงงานในพื้นที่ ซึ่งถ้าขาดการจัดการที่ดีอาจทำให้เกิดปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจตามมา

เชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีความเจริญเป็นอันดับที่สองรองจากกรุงเทพมหานคร เป็นจังหวัดหนึ่งที่ถูกเลือกให้เป็นเมืองหลักในแผนการพัฒนามิติภาคในเขตภาคเหนือตอนบน โดยมีเป้าหมายสำคัญที่เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (เสาวนีย์ เมฆานุกัตร์, 2539) และส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อีกทั้งความนิยมในการแสวงหาที่อยู่อาศัยตามเขตชานเมืองเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัดในชุมชนเมืองมีเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีผลต่อการขยายตัวของภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมไปสู่เขตชานเมืองเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าร้อยละ 10 ต่อปี ส่งผลต่อการขยายตัวในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินเป็นอย่างมาก จากมูลค่าการซื้อขายที่ดินระหว่างปี พ.ศ. 2529 - 2533 เพิ่มขึ้นเกือบ 7 เท่าทั่วประเทศ (พรใจ วารี, 2534 อ้างใน เสาวนีย์ เมฆานุกัตร์, 2539)

การขยายตัวของเมืองเชียงใหม่ไปสู่เขตชานเมืองและทำให้พื้นที่เกษตรกรรมบริเวณชานเมืองลดลง เนื่องจากการที่หน่วยงานราชการได้มีนโยบายที่จะพัฒนาเมืองหลักและมีการสร้างถนน ขยายความกว้างของถนนเพื่อให้การเดินทางจากตัวเมืองสู่อำเภอใกล้เคียงและอำเภอรอบนอกเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วกว่าเดิม โดยการสร้างถนนวงแหวนรอบหนึ่งและรอบสอง

เพื่อเชื่อมต่อตัวเมืองเชียงใหม่กับอำเภอใกล้เคียง เช่น สารภี สันทราย สันกำแพง แม่ริม และหางดง เป็นต้น อีกทั้งยังมีการปรับปรุงถนนทางหลวงจังหวัดต่าง ๆ เช่น ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 108 เชียงใหม่ – ฮอด ทำให้ประชาชนในเชียงใหม่สามารถเดินทางจากตัวเมืองสู่อำเภอรอบนอกได้ง่ายขึ้น แต่จากนโยบายของภาครัฐที่ต้องการขยายเมืองเชียงใหม่ไปสู่เขตรอบนอกทำให้อำเภอใกล้เคียงต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาได้รับผลกระทบจากการที่พื้นที่เกษตรกรรมลดลงและกลายเป็นถนน กลายเป็นหมู่บ้านจัดสรร สนามกอล์ฟ เนื่องจากการเดินทางที่สะดวกสบายและราคาที่ดินที่สูงขึ้น ทำให้กลุ่มนายทุนต่างก็มีความต้องการเข้าไปลงทุนในพื้นที่ดังกล่าว พื้นที่เกษตรกรรมที่หลงเหลืออยู่ก็ไม่สามารถได้รับน้ำจากลำเหมืองสาธารณะที่รับมาจากคลองชลประทานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากลำเหมืองภายในหมู่บ้านได้เกิดมลพิษทางน้ำจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม และลำเหมืองบางแห่งก็กลายเป็นที่ทิ้งขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการขยายพื้นที่จาก 5 หมู่บ้าน เป็น 7 หมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม การขยายพื้นที่เพิ่มขึ้นอีก 2 หมู่บ้านเพื่อให้มีพื้นที่เกษตรกรรมมากขึ้นก็ยังคงถูกนายทุนกว้านซื้อที่ดินเพื่อประกอบพาณิชย์กรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในบริเวณดังกล่าว ส่วนพื้นที่บ้านเบือ หมู่ที่ 5 ที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่ค่อนข้างเห็นได้ชัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เนื่องจากในช่วงปีนี้เป็นรอยต่อสำคัญในการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน โดยในปี พ.ศ. 2523 จังหวัดเชียงใหม่โดยเฉพาะตำบลสันผักหวานมีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สูงมาก ผลมาจากการทำธุรกิจเกี่ยวกับที่ดินในช่วงนั้นมีการเติบโตจนถึงขีดสุด โดยเริ่มมีนายทุนเข้ามากว้านซื้อพื้นที่เกษตรกรรมของชาวบ้านไปเป็นจำนวนมาก โดยเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรร ร้านค้า เป็นต้น ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมเริ่มมีจำนวนลดลงและมีการเปลี่ยนมือการถือครองที่ดินจากชาวบ้านไปสู่นายทุนหลังปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ทั่วประเทศเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่เติบโตเต็มที่ ก่อนหน้านี้ต้องหยุดชะงักชั่วคราว ที่อยู่อาศัยมีจำนวนมากเกินความต้องการของประชาชน (ปรีชา เจริญ, 2539) อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นที่ทำให้เกษตรกรบางรายต้องมีความจำเป็นในการขายที่ดินของตนนั้น หลังจากที่เกษตรกรขายที่ดินทำกินของตนไปแล้ว โดยส่วนมากก็จะนำเงินเหล่านี้ไปแบ่งให้ลูกหลานบ้าง นำไปฝากธนาคาร นำไปชำระหนี้สินและนำไปสร้างที่อยู่อาศัย สำหรับเกษตรกรที่จำหน่ายที่ดินไปแล้วก็เลิกอาชีพเกษตรกรไปโดยถาวร รวมทั้งลูกหลานด้วย ในขณะที่ชาวบ้านที่ยังไม่ขายที่นาก็ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรต่อไป โดยใช้แรงงานของตนเองประกอบกับจ้างแรงงานบางส่วน

สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับการถือครองที่ดินเกษตรกรรมในตำบลสันผักหวาน พบว่า ได้มีการเปลี่ยนมือจากเกษตรกรและชาวบ้านที่ประกอบอาชีพอื่นไปสู่นายทุนและภาครัฐ จากข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต. สันผักหวาน พ.ศ. 2547 จำนวนพื้นที่เกษตรกรรมมีทั้งสิ้น 902 ไร่ ซึ่งลดลงอย่างมากจากปี พ.ศ. 2545 มีเนื้อที่ทำการเกษตรประมาณ 3,500 ไร่ (การจัดทำข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต., 2545 - 2547) ในส่วนของบ้านเบือ หมู่ 5 ได้มีการเปลี่ยนมือการถือครองที่ดินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 โดยมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบของโรงงานอุตสาหกรรม และหลังจากนั้นประมาณในปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เริ่มมีนายทุนเข้ามาลงทุนในบ้านเบือ (บัณฑิต เค้าวัฒนา, 2536) เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นเรื่อย ๆ ธุรกิจทางด้านที่ดินกำลังทำรายได้ดีให้กับบรรดานายหน้านายทุนทั้งหลาย เมื่อราคาที่ดินเพิ่มขึ้นสูงมาก ชาวบ้านต่างพากันขายเป็นส่วนใหญ่ สำหรับผู้ที่มีที่นามากก็จะแบ่งขายเป็นบางส่วนและเก็บไว้ทำนาเองบางส่วน (จุฑารัตน์ เมืองแก้ว, 2537) ในพื้นที่บ้านเบือได้มีโรงงานเซรามิคและมีการทิ้งพื้นที่บางส่วนของโรงงานให้เป็นที่ว่างเปล่า อีกทั้งได้มีนายทุนเข้ามาซื้อพื้นที่เกษตรกรรมของชาวบ้านเพื่อสร้างหมู่บ้านจัดสรร โดยมีชาวบ้านบางรายที่มีที่นาติดกับโครงการก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรยังไม่ได้ขายที่ดินของตน

ช่วงกลางปี พ.ศ. 2546 พื้นที่เกษตรกรรมในบ้านเบือได้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอย่างรุนแรงอีกครั้ง โดยกลายเป็นโครงการหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่ มีพื้นที่ประมาณ 150 ไร่ ทำให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินดังกล่าวเปลี่ยนมือจากชาวบ้านไปสู่นายทุนทันที ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมลดลงเนื่องจากการขยายตัวของเมืองเข้าสู่เขตชานเมืองและมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบของโครงการหมู่บ้านจัดสรร ทำให้ชาวบ้านจำนวนมากที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของพื้นที่บ้านเบือต้องเลิกอาชีพนี้ไป เนื่องจากขายที่ดินทำกินของตนให้กับนายทุนไปเรียบร้อยแล้ว

ดังนั้นผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาว่า การขยายตัวของเมืองก่อให้เกิดผลต่อพื้นที่เกษตรกรรมบริเวณชานเมืองอะไรบ้าง และอะไรคือสาเหตุที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน และก่อให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง ผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการจัดการปัญหาในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณบ้านเบือ หมู่ที่ 5 ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2523 – 2547

2. เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินของเกษตรกร ระหว่างปี พ.ศ. 2523 – 2547

3. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรมในบริเวณดังกล่าว

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษารั้งนี้ได้ศึกษาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินโดยเลือกพื้นที่ศึกษาคือ บ้านเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลสันผักหวาน อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากพื้นที่นี้มีการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินและมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน โดยได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวของเมืองในรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม และร้านค้าต่าง ๆ ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมมีจำนวนลดลง

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. บริบททั่วไป

- 1) ประวัติชุมชน
- 2) ลักษณะทางกายภาพ
 - 2.1) ที่ตั้งและอาณาเขต
 - 2.2) สภาพภูมิประเทศ
 - 2.3) แหล่งน้ำ
 - 2.4) สภาพดิน
 - 2.5) การบริการขั้นพื้นฐาน

2.5.1) การคมนาคม

2.5.2) การโทรคมนาคม

2.5.3) การไฟฟ้า

3) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

3.1) อาชีพ

3.2) รายได้

4) ลักษณะทางประชากร

4.1) เพศ

4.2) วัย

4.3) การศึกษา

2. การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน

สัดส่วนในการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2516 ในรูปแบบของโรงงานอุตสาหกรรม และในช่วงปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในรูปแบบอื่นเริ่มเข้ามาในพื้นที่บ้านเข็มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโครงการหมู่บ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์ หน่วยงานราชการ เป็นต้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนมือการถือครองที่ดินจากชาวบ้านไปสู่นายทุนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินของเกษตรกร

- ราคาที่ดินสูงขึ้น
- การปรับปรุงการคมนาคมขนส่งทางถนน
- การเพิ่มของประชากร
- การลงทุนด้านที่อยู่อาศัย, ร้านค้า
- การจำกัดการขยายตัวของอุตสาหกรรมภายในเขตเมือง
- การขยายหรือการย้ายสถานที่ราชการออกสู่บริเวณชานเมือง
- ดันทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงขึ้น ขณะที่รายได้จากผลิตผลจากไร่นาไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน
- เกษตรกรต้องการเปลี่ยนอาชีพ โดยขายที่ดินแล้วนำเงินไปฝากธนาคารหรือแจกให้ลูกหลาน
- นายทุนได้มีวิธีการที่ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องขายที่ดินของตน

4. ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม

- สภาพแวดล้อมบางอย่างเปลี่ยนแปลงไป เช่น ไร่นากลายเป็นหมู่บ้านจัดสรร ถนน เป็นต้น
- ปัญหาสังแวดล้อมตามมา เช่น ปัญหาคยะ ปัญหาคนนพ้ญ ปัญหาคควมแออัด
- สังกคชนบทเปล่ยนไป
- ระบบนิเวศเกษตรเปล่ยนไป

1.3.3 ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2523 - 2547 เนื่องจากบ้านเบือเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากพืชที่เกษตรกรรมเป็นรูปแบบของหมู่บ้านจัดสรรอย่างเห็นได้ชัด แต่ก่อนหน้านั้นคือในปี พ.ศ. 2516 บ้านเบือได้มีนายทุนเข้ามาซื้อพื้นที่เกษตรกรรมเช่นเดียวกันเพื่อก่อตั้งโรงงานเซรามิก แต่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่เห็นได้ชัดในบ้านเบือที่นายทุนได้เข้าเริ่มเข้ามาซื้อพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อสร้างโครงการหมู่บ้านจัดสรรและมีการทิ้งพื้นที่บางส่วนให้รกร้างว่างเปล่าเพื่อเก็งกำไรในระยะสั้นและระยะยาวคือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

1. ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณชุมชนชานเมือง ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเมือง ซึ่งประเด็นหลักอยู่ที่ความเจริญเติบโตของเมืองได้รุกกล้าเข้าสู่พื้นที่ชุมชนชานเมืองอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงแนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่เกษตรชานเมือง แนวคิดการอนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองและแนวคิดเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2. การศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรขายที่ดินทำกิน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงการถือครองในกรรมสิทธิ์ที่ดินของเกษตรกรได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคมเศรษฐกิจของเกษตรกรในเขตชานเมืองและการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินบริเวณชานเมืองรวมไปถึงแนวคิดปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกษตรกรขายที่ดินทำกิน

3. การศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่เกษตรกรรมบริเวณชานเมืองได้ใช้แนวคิดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ดิน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน หมายถึง การปรับสัดส่วนของการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยนายทุนจากภาคเอกชน เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ รวมไปถึงชาวบ้าน ซึ่งแต่เดิมมีเพียงพื้นที่เกษตรกรรม ที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นหมู่บ้านจัดสรร โรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานราชการ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสิทธิในการถือครองที่ดิน โดยที่กรรมสิทธิ์ในที่ดินได้เปลี่ยนจากเกษตรกรไปสู่รัฐ นายทุน หรือผู้อื่นที่มีความต้องการใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น เช่น การลงค้ำที่ อยู่อาศัย ร้านค้า ราคาที่ดินสูงขึ้นทำให้ภาวะการถือครองที่ดินจะเปลี่ยนไปเป็นของนายทุน เป็นต้น

สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน หมายถึง การมองเชิงปัจจัยผลึกและปัจจัยดิ่งที่มีเหตุทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน เช่น ต้นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงขึ้น ขณะที่รายได้จากผลผลิตจากไร่นาไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เกษตรกรต้องการเปลี่ยนอาชีพโดยขายที่ดินแล้วนำเงินไปฝากธนาคารหรือแจกให้ลูกหลาน เป็นต้น

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์และการเปลี่ยนมือการถือครองที่ดินของมนุษย์ และได้ปฏิบัติส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น เช่น สภาพแวดล้อมบางอย่างเปลี่ยนแปลงไป เช่น ไร่นากลายเป็นหมู่บ้านจัดสรร สังคมชนบทเปลี่ยนไปเป็นสังคมเมืองส่งผลให้อาชีพเปลี่ยน ระบบนิเวศเกษตรเปลี่ยนไปเนื่องจากเกิดมลพิษทางน้ำทำให้น้ำเหมืองสาธารณะในหมู่บ้านไม่สามารถใช้ได้ และส่งผลต่อการเพาะปลูก เป็นต้น